

huc examen politicum, ut, cum historiam alicujus reipublicæ legeris, statum ejus, leges, vires, mores & genium æstimare noris. Vbi sane practico judicio opus est, ut ad rationes politicas omnia exigantur, verusque adeo historię fructus percipiatur. Exemplum in Re- publ. Romana memorabile suppeditat *Tacitus Annal. lib. 1. c. 11. & IV. c. 33.* Quod nemo, nisi civili prudentia imbutus, rectè intelliget.

CAP. VII.

De Ordine in Lectione Historię servando.

§. I.

AD partes historię speciales descendendum est. Ubi *prima* pars sit historia Ebræorum, ab Orbe condito, usque ad excidium Hierosolymitanum, quam *Sulpitius Severus* breviter exhibet. *Alter*a Assyriorum, Medorum, Persarum & Græcorum: ubi *Justini Epitome*

ex Trogo Pömpejo collecta maxime proderit. *Tertia* pars historia Romana erit, quam ex *Floro* secundum quatuor ætates reipubl. Romanæ, & *Aurelio Victore* discere licet. Inde progrediendum ad alios, qui res Cæsarum usque ad finem imperii Romani, h. e. ad Augustulum Momyllum plenius descripsere. Hinc *Quarta* pars sequitur, quæ divisum imperium, h. e. orientale a Constantino M. ad captam Constantinopolin; & occidentale, tum ante Carolum M. tum post ejus ætatem describit. Ubi *Chronicon Carionis* à Melancthone & Peucero auctum legisse tironi sufficit. Historiam vero Constantinopolitanam Turcicam, *Besoldus* tradidit in compendio. Byzantinæ Historiæ scriptores evolvere non est tironis, sed viri jam in his literis exercitati & otio abundantis.

§. 2.

Hinc ad historiam patriæ, & res, quæ avorum & patrum nostrorum tempore
con-

contigere, pergendum est. Ubi de historia Germanica veteri primum, *Cluverii Germaniam Antiquam*, *Rhenani* libros de reb. German. *Eginhardum* de Carolo M. *Chronicon Spirense* *Lehmanni*, *Aventini Annales Bøjorum*, cum *Mutii*, *Irenici* & *Velferi* operibus historicis, nec non, quod conversionem rerum superioris ævi attinet, *Sleidani* commentarios inprimis consulere oportet. Majoris historiæ Germanicæ Scriptores, quos *Pistorius*, *Freherus*, *Urfstisus*, *Goldastus*, *Reuberus*, *Schardius*, & *Meibomius* collegerunt, perlustrare professam viri eruditi operam exposcit. Deinde ad aliarum gentium historias veniendum est; ita, ut in quavis gente unus aliquis eligatur: ut in Gothicis, *Jornandes*; in Longobardicis *Paulus Diaconus*; in Slavicis, *Helmoldus*; in Saxonis & Vandalicis, *Cranzius*; in Danicis *Saxo Grammaticus* vel *Pontannus*; in Francicis, *Paulus Æmilius*, vel qui inter recentissimos est, *Bussierus*;

in

in Hispanicis *Mariana*; in Hungaricis *Bonfinius*; in Bohemicis *Dubravius*; in Scoticis *Buchananus*; in Anglicis *Cambdenus*; in Austriacis *Lazius*; in Bojoaricis *Aventinus*; in Polonicis *Cromerus*; in Misnicis *Fabricius & Albinus*; in Belgicis *Meierus & Grotius*; atque ita in aliis. Multa etiam Chronica particularia tum veterum, tum recentiorum scriptorum excusa prostant, quibus particularis gentis aut urbis historia describitur. Qui itaque plenam gentis alicujus historiam noscere avert, plures consulere scriptores necessum habet. Conferre hic licebit *Marquardi Freberi directorium* in omnes fere, quos superstites habemus, chronologos, Annalium scriptores & historicos potissimum Romani Germanicique imperii, quod *Dn. Rachelius sua introduct. ad jus Publ. pag. 113. seqq.* inseruit. Plures indicat *Joh. Bodinus Meth. Hist. c. X.* quem catalogum historicorum *Philippus Glaserus* in *Syngrammate Historie Theo-*

Theoret. part. V. recognovit & complurium scriptorū accessione locupletavit.

S. 3.

In *historia Ecclesiastica*, quæ civili plane innexa est, ut in tractatione divelli nequeat, incipiendum a rebus Ebræorum V. Tto perscriptis, quas *Sulpicius Severus* compendio constrinxit. Inde vita Christi & Apostolorum ex N. Tto & Actis Apostolicis cognoscenda, quam idem *Sulpicius Severus* summatim comprehendit, qui res Ecclesiæ ad seculum a Christo nato IVtum perduxit. Cui addi potest *D. Pappi*, & *Gothana Historia Ecclesiastica*. Pleniorem ejus notitiam suppeditabunt, qui hanc partem historiarum pene perficiunt, *Josephus in Antiquitatibus suis*, & ex Christianis, florente jam Ecclesia, *Eusebius Pamphili*, *Socrates*, *Theodoretus*, *Sozomenus Salaminus*, *Evagrius*, *Theophylactus Simocatta*, *Nicephorus* & alii, quos *Degoreus Whear*, in *Meth. legendi Hist. Sect. XXXII. seqq.* adducit. Plures in *Collegio nostro Hist. Eccle-*

Ecclesiast. alio tempore, juxta seculorum seriem indicavimus.

§. 4.

Post comparatam veteris historiae notitiam, superioris & jam decurrentis ævi scriptores evolvendi sunt. Quid enim turpius literato, nescire, quæ vulgo in triviis cognita sunt, & in conviviis ac circulis narrari solent. Præsertim cum his duobus seculis, tanta rerum, quæ ad religionem & rempublicam pertinent, conversio facta sit, quanta inde a Constantini M. temporibus facta haud fuerat. Hæc vero partim ex compendiis & Chronologiis, ut sunt *Calvisii*, *Petavii*, *Boxhornii*; partim vero fusius & plenius, e *Sleidano*, *Thuano* & *Pufendorfio* discere licebit.

§. 5.

Cum historia Romana in omnibus scholis præcipue tractari solet, non abs re fuerit hic *Caroli Sigonii ordinem Historiæ Romanæ*, quem designat, ut a quoque

que scriptore per temporum seriem petenda est, annectere.

(I.) Qui res ante Reges in Italia & sub Regibus Romæ gestas, per annos 244. scripsere:

Dionysius Halicarnassens libr. 4.

T. Livius l. 1.

L. Florus l. 1.

P. Vellejus Paterculus l. 1.

Flavius Eutropius l. 1.

Plutarchus, in Romuli, Numa, & Poplicola vitis.

Plinius de viris illustribus.

Paulus Orosius l. 1.

Joh. Zonaras tom. 2.

Solinus c. 1. & 2. Polyhistoris.

(II.) Ab exactis Regibus ad Leges XII. Tabb. 58. annis, quæ conscribi cœptæ sunt A. U. C. 303.

Dionysius l. 5. 6. 7. 8. 9. & 10.

T. Livius l. 2.

L. Florus l. 1.

Eutropius l. 1.

Plutarchus in Pyrrhi, Marcelli & Fabii

Maximi vitis.

Pli-

Plinius de viris illustribus.

P. Orosius l. 2.

Sextus Rufus.

Jo. Zonaras tom. 1.

Diodorus Siculus nonnihil libris 11. & 12.

(III.) A XII. Tab. ad bellum Tarentinum & Regis Pyrrhi, qui A. U. C. 474. in Italiam venit, annis 171.

Dionysius pauca libris 10. & 11.

T. Livius a libro 4. ad 10.

Epitome Livii l. 11. & 12.

Florus l. 1.

Eutropius l. 1. & 2.

Plutarchus in Camilli vita.

Plinius de viris illustribus.

P. Orosius l. 2. & 3.

Sex. Rufus.

Jo. Zonaras tom. 2.

(IV.) A Pyrrho ad primum bellum Punicum, quod coeptum est A. U. C. 435. annis 62.

Polybius l. 1. & 2.

Epitome a libr. 1. ad 20.

Florus l. 1. & 2.

Plu-

Plutarchus in Camilli vita.

Plinius de viris illustribus.

Paulus Orosius l. 2. & 3.

Sex. Rufus.

Jo. Zonaras, tom. 2.

(V.) A Pyrrho ad secundum bellum
Punicum, quod coeptum est
A. U. C. 535. annis 62.

Polybius l. 1. & 2.

Epitome a libr. 13. ad 20.

Florus l. 2.

Eutropius l. 2.

*Plutarchus in Pyrrhi, Marcelli & Fabii
vitis.*

Plinius de viris illustr.

P. Orosius l. 4.

Sex. Rufus.

J. Zonaras tom. 2.

(VI.) A Bello Punico secundo usque
ad tertium, quod fuit A. U. C. 605.
annis 70.

Livius a libr. 20. ad 40.

*Polybius libr. 3. 4. 5. 6. & fragmentis reli-
quorum.*

Eutro-

Eutropius l. 2. 3. 4.

Silius Italicus l. 8.

*Plutarchus in Fabii, Marcelli, Catonis
Majoris, P. Æmilii & Flaminiis vitis.*

Plinius de viris illustr.

Æmilius Probus in Annibalis vita.

Appianus in Syriac.

Paterculus l. 1.

P. Orosius l. 4.

Sex. Rufus.

Jo. Zonaras t. 2.

(VII.) A bello Punico tertio ad Cæsarem dictatorem, qui fuit A. U. C. 706. annis 100.

Florus l. 2. & 3.

Appianus in Lybico, Iberico, Mithridatico, & 1. & 2. bellorum civilium.

Eutropius l. 4. 5. & 6.

Plutarchus in Marii, Sertorii, Pompeji, Luculli, Crassi, Cæsaris, Ciceronis, Catonis, M. Antonii & Bruti vitis.

Dio l. 37. 38. 39. 40.

Svetonius in Cæsaris vita.

Lucanus.

Cæsaris

Cæsaris commentarii.

Paterculus l. 1. & 2.

Plinius de viris illustribus.

P. Orosius l. 4. 5. 6.

Jo. Zonaras tom. 2.

(VIII.) A Cæsare dictatore ad obitum Augusti, qui fuit A.U.C. 761. annis 62.

Dio, a libr. 40. ad 56.

Svetonius in Cæsaris & Augusti vitis.

Appianus l. 2. 3. 4. 5. bellor. civilium & in Parthico.

Vellejus Paterculus l. 2.

Cæsaris Commentarii de B. civili cum Hirtio.

Florus l. 3. 4.

Plutarchus in Cæsaris, Ciceronis, Antonii, Bruti & Catonis vitis.

Eutropius l. 6. & 7.

Cornelius Nepos in Attici vita.

Tacitus initio libr. 1. Ann.

P. Orosius l. 1.

Sex. Rufus.

Sex. Aurelius Victor.

Zona-

Zonaras tom. 2.

Zosimus historiar. l. 1.

Josephus libr. Antiq. 14. 15. 16. 17.

(IX.) Ab obitu Augusti ad Domitiani
necem, qui fuit A. U. C. 849. an-
nis 82.

Dio, libr. 57. & 58.

Jo. Xiphilinus in Epitome Dionis.

Tacitus.

Svetonius in reliquis X. imp. vitis.

Eutropius l. 7.

Sex. Aurelius Victor.

Sex. Rufus.

Zosimus l. 1.

P. Orosius l. 7.

Zonaras tom. 2.

*Josephus libr. 17. 18. Antiquit. & libr. 7.
de bello judaico.*

(X.) A Nervæ principatu ad Constan-
tini M. imperium, quod fuit A. U.
C. 1058. annis 210.

Eutropius l. 8. & 9.

S. Aurelius Victor,

Sex. Rufus,

Xiphi-

Xiphilinus in Epitome Dionis.

P. Orosius l. 2.

L. Ælius Spartianus.

Julius Capitolinus.

L. Ælius Lampridius.

Herodianus Alexandrinus.

Vulcatius Gallicanus.

Trebellius Pollio.

Flavius Vopiscus.

(XI.) A Constantino M. ad Justiniani
imper. obitum, qui fuit A. Chr. 459.

A. U. C. 1317. annis 261.

Eutropius l. 20.

Eusebius Cesariensis in vita Constant. M.

l. 4.

P. Orosius l. 7.

Sex. Aurelius Victor.

Sex. Rufus.

Ammiani Marcellini libri posteriores 18.

Zosimus, a libr. 2. ad 6.

Paulus Diaconus ab 11. ad 28.

Socrates in Hist. Eccles. libr. 6.

Evagrius Scholasticus in Hist. Eccl. l. 6.

Historia Tripartita.

G

For.

Jornandes Gothus in chronicis.

S. Hieronymi chronica Eusebio adjecta.

Prosper in chronicis.

Procopius l. 7.

Agathius Scholaasticus l. 5.

Anastasius S. R. E. bibliothecarius in vitis

Pontificum R. & Hist. Eccles.

Theophanes Isaurus.

Nicephorus Calistus in Hist. Ecclesiast.

(XII.) A Justiniano Imp. deinceps.

Evagrius Scholaasticus.

P. Diaconus.

Beda Anglus.

Anastasius Bibliothec. in vitis R. Pontif.

& histor. Eccles.

Zonaras tom. 3.

* *His junge ipsius Caroli Sigonii Historiarum de Regno Italiae libr. XV.*

Accuratiorem ordinem historiae, quae ad Romam, Romanumque imperium pertinent, legendae, Petrus Angelius Bargaus, peculiari libello designavit, quem ex bibliotheca Johannis Antonide van der Linden, Medicinæ apud Batavos

Pro-

professoris, editor *Dissertationum de studiis instituendis*, Amstelodami apud Ludovicum Elzevirium anno 1645. impressarum, pag. 609. seqq. publicavit. Nam in partiendis temporibus quavisque discendis, tanquam in membra & frustra quædam, autoribus Romanis, ad superstitionem usque diligens & accuratus fuit.

CAP. VIII.

De Usu Historiæ.

§. I.

ET hæc de *Ordine*. jam de *Vsu Historiæ* pauca annotabimus. *Primum* Ecclesiasticæ historiæ bonum est, quod speculum sit divinæ providentiæ, qua Ecclesiam non tantum plantavit, sed & propagavit & adversus tyrannorum ac hæreticorum molitiones conservavit. Id quod Christianum in Evangelii veritate mire confirmat. Hic *Augustinus* in *libr. de Civit. DEI, & P. Orosius*, in *hist. evolvi merentur. Deinde*

G 2

de